

DER RING DES NIBELUNGEN

Orchestral Highlights

Walkürenritt . Wotans Abschied und Feuerzauber . Waldweben . Siegfrieds Rheinfahrt . Trauermarsch und Schlusszene . Siegfried-Idyll

Staatskapelle Dresden o.l.v. Donald Runnicles
TELDEC 0630-17109-2, DDD, Duur: 74"00"

LANGDRADIGHEID IN EEN NOTENDOP

Het idee om "highlights" uit Wagners *Ring* op CD te zetten (en om bovendien de vocale interventies door instrumentale solo's te vervangen) verdient in artistieke zin maar weinig lof en navolging. Het reduceren van de *Ring* tot een aantal steeds weer gerecycleerde topmomenten doet immers niet alleen onrecht aan de totaliteit van de *Ring*-structuur, maar gaat bovendien ook zeer ten koste van de geselecteerde passages zelf. De oorspronkelijke kracht van deze passages gaat namelijk volkomen verloren wanneer ze geïsoleerd gepresenteerd worden. De betekenisvolle, door en door organische leidmotief-conglomeraten bijvoorbeeld gaan daarvoor functioneren als pastiche-achtige, verhakkelde symfonische gedichten, als veelkoppige monsters waarvan de betekenis en samenhang onmogelijk nog gemotiveerd en begrepen kan worden; bovendien is de snelle opeenvolging van climaxen -die de quintessens vormt van het 'highlights'-concept- ondraaglijk in het Wagneriaanse perspectief: Wagners werk functioneert immers op basis van een weldoordachte uitgesponnenheid, op basis van een tijdsstructuur waarvan het trage evenwicht het wezenskenmerk is.

Iedereen die ook maar enigszins met het werk van Wagner vertrouwd is, krijgt in dit type 'highlights'-CD dan ook af te rekenen met een onhebbelijk gevoel van onnatuurlijkheid, desoriëntatie en onvoldaanheid. De slotwendingen van de *Walkürenrit* en *Waldweben* bijvoorbeeld zijn overduidelijke illustraties van de anorganische 'highlight'-presentatie: waar Wagner in zijn werken de wereld op het einde van deze uittreksels namelijk muzikaal en inhoudelijk openbreekt, krijgen we in deze 'concertversies op een burlesk-pijnlijke wijze het deksel (in concreto het cymbaal) op de neus. Wanneer bovendien blijkt dat de obligate slotcadenzen gedrenkt zijn in een pathetisch geblaf dat niet onderdoet voor Tsjajkovski's 1812 kanonnen, en dat -bijvoorbeeld in de *Walkürenrit*- bepaalde (oorspronkelijk gezongen) rustpunten gesupprimeerd worden ten gunste van nog meer orkestraal gepomp, dan is het begrijpelijk dat na amper 2, 3 minuutjes hoeftgetrappel de monotonie onverbidde-lijk toeslaat. Vanzelfsprekend werkt ook het weglaten van de stemmen (en derhalve ook van de tekst) de verveling en ontredde-ning in de hand. Voor iemand die de werken wat kent, blijft het er voortdurend op lijken alsof er iets misloopt of vergeten wordt. Het gezongen woord is in deze werken immers geen surplus dat men kan wegnemen of vervangen, het vormt een eenheid met de muziek en als zodanig de kern van het Wagneriaanse drama zelf. Door de weglating van de -hoezeer ook ver-guisde, dan toch nog altijd muzikaal geconcipeerde-

tekst, worden *Wotans Abschied* en *Brünnhildes mono-log* op het einde van *Götterdämmerung* cru (en Wagneriaans) gezegd gereduceerd tot salonmuziek.

Was het niet Wagner zelf die stelde dat het toppunt van absolute (i.e. alleen maar op zichzelf bestaande) muziek erin bestond dat men een melodie kon nafluiten zonder haar tekst te kennen? Kortom, vanuit esthetische optiek is deze CD vooral geschikt voor luisteraars met een hoog ontwikkeld hit-gevoel, voor Night of the Proms-promotoren, of voor Wagnerfanaten die niet van opera houden. Deze CD hoort eens te meer thuis in de aanzwellende categorie "Vedettenteelt en Promotie": de fotogenieke Runnicles lacht de koper vriendelijk tegemoet, Richard Wagner krijgt U pas te zien en te horen nadat U het beschermhoes-je van de doos hebt gefru-tseld.

Dat Runnicles en de Staatskapelle Dresden overigens een zeer gaaf *produkt* afleveren, valt niet te ontkennen. De live-opname biedt niet alleen een zeer transparante orkestklank (met accurate soli en een werkelijk indrukwekkende coloristische rijkdom in de vele basinstrumentsen), ook de interpretatie van Runnicles valt op door zijn klaarheid, soms zelfs door de scherpte waarmee hij verschillende 'leidmotief-sferen' juxtaposeert. Dat de meest waardige en krachtige passages (cfr. "*Wer meines Speeres Spitze fürchtet ...*") meestal wat uitgedeind en melig klinken, is wellicht een logische consequentie van het hierboven beschreven basistekort.

Hoe dan ook, de hoge verwachtingen die Runnicles door zijn virtuoze behandeling van het orkest schept, kunnen de dwaling van heel de 'highlight'-onderneming niet doen vergeten. Wie in Wagner naar 'highlights' zoekt is even dwaas als diegene die denkt de oneindigheid te kunnen verkleinen door haar in twee te delen. Het lijkt nochtans in de mode te zijn -cfr. de recent uitgebrachte de Vlieger-adaptaties van Wagners muziek-drama's- om Wagners werk langdradig te maken door het in te korten. De reeks weerzinwekkende foto's die bij het Nederlandse produkt werden bijgevoegd -een reeks die in zijn schromeloosheid niet eens ironisch, parodiërend of zelfs maar relativerend genoemd kan worden- kan hoogstens helpen om tijdens het luisteren de tijd de doden. De muziek was het al.

Pieter Bergé